

Les dictionnaires grec-français sont autorisés. Aucun autre document n'est autorisé.

Xerxès a besoin d'être assagi.

À Suse, capitale de l'empire perse, la reine et le peuple attendent des nouvelles de l'expédition de l'armée perse menée par Xerxès, fils du roi défunt Darius, contre les Grecs. Un messenger vient annoncer le retour de Xerxès, après sa défaite à Salamine, et les ravages qu'a subis l'armée perse. La reine invoque l'ombre de Darius qui apparaît, appelle à la fin de la guerre, condamne l'excès d'orgueil de son fils et annonce des catastrophes à venir. Le texte s'ouvre sur un dialogue entre l'ombre de Darius et le chœur des fidèles, conseillers du Grand Roi.

ΧΟΡΟΣ

Τί οὖν ; ἄναξ Δαρεΐε, ποῖ καταστρέφεις
λόγων τελευτήν ; πῶς ἂν ἐκ τούτων ἔτι
πράσσοιμεν ὡς ἄριστα Περσικὸς λεώς ;

ΕΙΔΩΛΟΝ ΔΑΡΕΙΟΥ

Εἰ μὴ στρατεύοισθ' ἐς τὸν Ἑλλήνων τόπον,
5 μηδ' εἰ στράτευμα πλεῖον ἢ τὸ Μηδικόν ·
αὐτὴ γὰρ ἡ γῆ ξύμμαχος κείνοις πέλει.

ΧΟΡΟΣ

Πῶς τοῦτ' ἔλεξας ; τίνι τρόπῳ δὲ συμμαχεῖ ;

ΕΙΔΩΛΟΝ ΔΑΡΕΙΟΥ

Κτείνουσα λιμῶ τοὺς ὑπερπόλλους ἄγαν.

ΧΟΡΟΣ

Ἄλλ' εὐσταλῆ τοι λεκτὸν ἀροῦμεν στόλον.

ΕΙΔΩΛΟΝ ΔΑΡΕΙΟΥ

10 Ἄλλ' οὐδ' ὁ μείνας νῦν ἐν Ἑλλάδος τόποις
στρατὸς κυρήσει νοστήμου σωτηρίας.

ΧΟΡΟΣ

Πῶς εἶπας ; οὐ γὰρ πᾶν στράτευμα βαρβάρων¹
περᾶ τὸν Ἑλλης πορθμὸν Εὐρώπης ἄπο ;

ΕΙΔΩΛΟΝ ΔΑΡΕΙΟΥ

15 Παῦροί γε πολλῶν, εἴ τι πιστεῦσαι θεῶν
χρῆ θεσφάτοισιν, ἐς τὰ νῦν πεπραγμένα
βλέψαντα · συμβαίνει γὰρ οὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὐ ·
κεῖπερ τὰδ' ἐστί, πλήθος ἐκκριτον στρατοῦ
λείπει κεναῖσιν ἐλπίσιν πεπεισμένος.

¹ βαρβάρων : il s'agit des Perses.

Modèle CCYC : ©DNE

Nom de famille (naissance) :

(Suivi s'il y a lieu, du nom d'usage)

Prénom(s) :

N° candidat :

N° d'inscription :

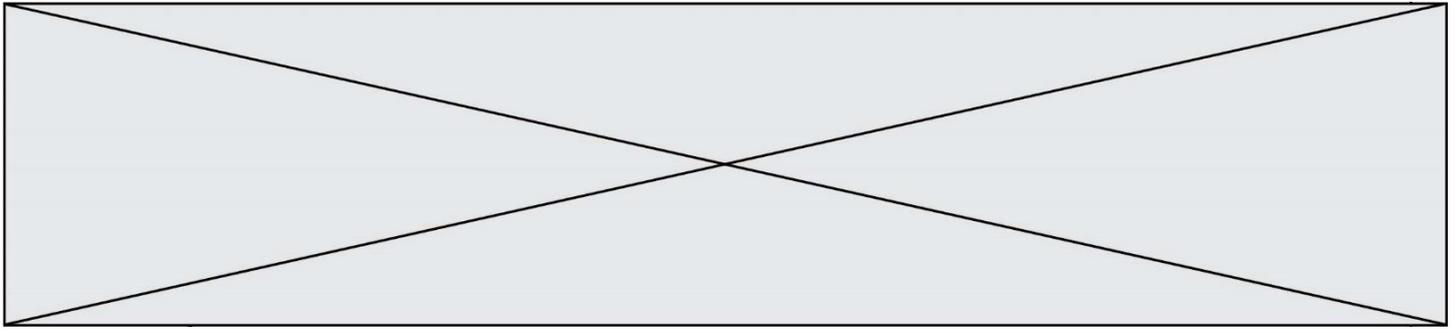
(Les numéros figurent sur la convocation.)

Né(e) le :

1.1

- Μίμνουσι δ' ἔνθα πεδίον Ἀσωπὸς ῥοαῖς
20 ἄρδει, φίλον πίασμα Βοιωτῶν χθονί ·
οὐ σφιν κακῶν ὕψιστ' ἐπαμμένει παθεῖν,
ὑβρεως ἄποινα κἀθέων φρονημάτων ·
οἱ γῆν μολόντες Ἑλλάδ' οὐ θεῶν βρέτη
ἠδοῦντο συλᾶν οὐδὲ πιμπράναι νεώς ·
25 βωμοὶ δ' ἄιστοι, δαιμόνων θ' ἰδρύματα
πρόρριζα φύρδην ἐξανέστραπται βάρων.
Τοιγὰρ κακῶς δράσαντες οὐκ ἐλάσσονα
πάσχουσι, τὰ δὲ μέλλουσι, κοῦδέπω κακῶν
κρητὶς ὑπεστιν, ἀλλ' ἔτ' ἐκπιδύεται ·
30 τόσος γὰρ ἔσται πέλανός ἀίματοσφαγῆς
πρὸς γῆ Πλαταιῶν Δωρίδος λόγχης ὑπο ·
θῖνες νεκρῶν δὲ καὶ τριτοσπόρω γονῆ
ἄφωνα σημανοῦσιν ὄμμασιν βροτῶν
ὡς οὐχ ὑπέρφευ θνητὸν ὄντα χρῆ φρονεῖν ·
35 ὕβρις γὰρ ἐξανθοῦς' ἐκάρπωσε στάχυν
ἄτης, ὅθεν πάγκλαυτον ἐξαμᾶ θέρος.
Τοιαῦθ' ὀρῶντες τῶνδε τὰπιτίμια
μέμνησθ' Ἀθηνῶν Ἑλλάδος τε, μηδέ τις
ὑπερφρονήσας τὸν παρόντα δαίμονα
40 ἄλλων ἐρασθεῖς ὄλβον ἐκχέη μέγαν ·
Ζεὺς τοι κολαστῆς τῶν ὑπερκόμπων ἄγαν
φρονημάτων ἔπεστιν, εὐθυνοσ βαρὺς.
Πρὸς ταῦτ' ἐκείνον σωφρονεῖν κεχημένον,
πινύσκετ' εὐλόγοισι νοθετήμασιν,
45 λῆξαι θεοβλαβοῦνθ' ὑπερκόμπω θράσει.
Σὺ δ', ὦ γεραῖα μήτερ ἢ Ξέρξου φίλη,
ἐλθοῦς' ἐς οἶκος κόσμον ὅστις εὐπρεπῆς
λαβοῦς' ὑπαντίαζε παιδί · πάντα γὰρ
κακῶν ὑπ' ἄλγους λακίδες ἀμφὶ σώματι
50 στημορραγοῦσι ποικίλων ἐσθημάτων ·
ἀλλ' αὐτὸν εὐφρόνως σὺ πρᾶννον λόγοις ·
μόνης γάρ, οἶδα, σοῦ κλύων ἀνέξεται.
Ἐγὼ δ' ἄπειμι γῆς ὑπὸ ζόφον κάτω ·
ὑμεῖς δέ, πρέσβεις, χαίρετ', ἐν κακοῖσ ὄμως
55 ψυχῇ διδόντες ἠδονὴν καθ' ἡμέραν,
ὡς τοῖσ θανοῦσι πλοῦτος οὐδὲν ὠφελεί.

ΧΟΡΟΣ

Ἦ πολλὰ καὶ παρόντα καὶ μέλλοντ' ἔτι
ἤλγησ' ἀκούσας βαρβάροισι πήματα.

[ΒΑΣΙΛΕΙΑ

- 60 ὦ δαῖμον, ὥς με πόλλ' ἐσέρχεται κακῶν
ἀλγη, μάλιστα δ' ἦδε συμφορὰ δάκνει,
ἀτιμίαν γε παιδὸς ἀμφὶ σώματι
ἐσθημάτων κλύουσας, ἢ νιν ἀμπέχει.
Ἀλλ' εἶμι, καὶ λαβοῦσα κόσμον ἐκ δόμων
ὑπαντιάζειν παιδί μου πειράσομαι ·
65 οὐ γὰρ τὰ φίλτατ' ἐν κακοῖς προδώσομεν.]

Eschyle, *Les Perses*, v. 787-851

Traduction

LE CHOEUR

Eh quoi, Seigneur Darius, à quoi tend ton discours ?
Et comment, après tes paroles, nous les Perses
saurons-nous ce que nous aurons de mieux à faire ?

L'OMBRE DE DARIUS

Vous n'irez plus guerroyer au pays des Grecs,
(5) même si l'armée mède s'est accrue,
car leur terre là-bas combat pour eux.

LE CHŒUR

Que veux-tu dire ? comment combat-elle pour eux ?

L'OMBRE DE DARIUS

Elle fait périr de faim les troupes trop nombreuses.

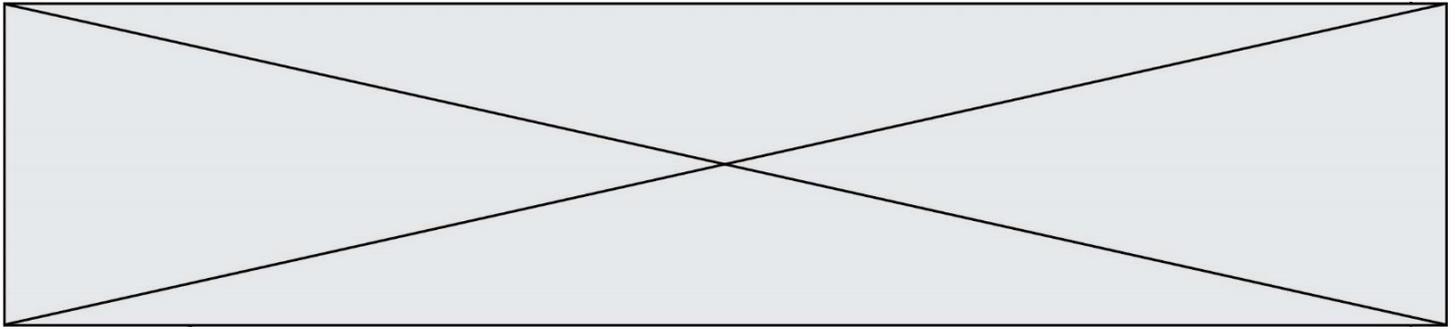
LE CHŒUR

Eh bien, nous ne lèverons qu'un corps d'élite alerte.

L'OMBRE DE DARIUS

(10) Même l'armée qui nous reste sur le sol grec
ne trouvera ni le retour ni le salut.

LE CHŒUR

tu es la seule, je le sais, qu'il acceptera d'entendre.
Moi je m'en retourne aux ténèbres souterraines.
Salut, vieillards. Que dans le malheur votre âme
(55) ait pourtant sa joie de chaque jour,
car chez les morts la richesse n'a plus d'usage.

LE CHŒUR

J'avais mal d'entendre combien les Barbares
subissent de tourments et devront en subir.

Traduction : Jean Grosjean, Gallimard, bibliothèque de la Pléiade, 1967

Partie 1 : Lexique et étude de la langue

A. Lexique (3 points)

Définissez en contexte le sens du nom ὕβρις (v. 22, 35).

B. Faits de langue (5 points)

Dans les vers 57-58 (de Ἡ πολλὰ à βαρβάρουσι πῆματα), relevez les participes, analysez leur forme et expliquez leur emploi. Analysez l'effet produit par l'usage des deux participes présents du vers 57.

Partie 2 : Le candidat traite, au choix, l'une des deux questions suivantes. (12 points)

Choix n° 1 (Langue) :

Traduisez les vers 59-65 entre crochets (depuis ΒΑΣΙΛΕΙΑ.- Ὡ δαῖμον jusqu'à προδώσομεν) :

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Ὡ δαῖμον, ὥς⁴ με πόλλ' ἐσέρχεται κακῶν
ἄλγη, μάλιστα δ' ἦδε συμφορὰ δάκνει,
ἀτιμίαν γε παιδὸς ἀμφὶ σώματι
ἐσθημάτων κλύουσας, ἦ νιν⁵ ἀμπέχει.
Ἄλλ' εἶμι⁶, καὶ λαβοῦσα κόσμον ἐκ δόμων
ὑπαντιάζειν παιδί μου πειράσομαι ·
οὐ γὰρ τὰ φίλτατ' ἐν κακοῖς προδώσομεν.

⁴ ὥς : exclamatif, traduire par « que de ... ».

⁵ νιν = αὐτόν.

⁶ εἶμι : « j'irai ».

